

Zaaknummer : 00610377
Ons Kenmerk : ODH227348
Datum : 24 januari 2022

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 18 januari 2018 hebben wij van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland een aanvraag als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen om ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, alsmede artikel 3.26, derde lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag om ontheffing heeft betrekking op de aanvullende middelen en maatregelen benodigd voor de bestrijding van vossen in Zuid-Holland zoals beschreven in het 'Faunabeheerplan vos Zuid-Holland 2017 - 2023'. Ontheffing wordt gevraagd voor de gebieden aangegeven in de bij dit besluit gevoegde kaart en de Natura 2000-gebieden Biesbosch, Boezems Kinderdijk, Duinen Goeree & Kwade Hoek, Grevelingen, Haringvliet, Hollands Diep, Krammer-Volkerak, Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, Voornes Duin en Zouweboezem.

Op 27 december 2018 hebben wij de gevraagde ontheffing verleend. Op 11 januari 2021 is het besluit van 27 december 2018 door de rechtbank Den Haag¹ vernietigd, waarbij de rechtbank Den Haag ons heeft opgedragen een nieuw besluit te nemen. Met voorliggende beschikking nemen wij een nieuw besluit op de aanvraag waarbij rekening is gehouden met de uitspraak van de rechtbank.

Naar aanleiding van deze uitspraak hebben wij de Faunabeheereenheid Zuid-Holland in de gelegenheid gesteld aanvullende informatie te verstrekken. Op 6 oktober 2021 en 29 november 2021 heeft de Faunabeheereenheid Zuid-Holland aanvullende informatie verstrekt. Zij verwijst daarbij naar het in onze opdracht opgestelde literatuuronderzoek². Tevens heeft zij gegevens verstrekt over het gebruik van voorgaande ontheffingen (vanaf 2017). Beide aanvullingen zijn verwerkt in het besluit.

Ontheffing wordt gevraagd van de verboden zoals genoemd in:

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het doden van de vos (*Vulpes vulpes*);
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer:
  - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
  - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wet natuurbescherming;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het voorzien zijn van het geweer van een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten als bedoeld in artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming.

Ontheffing wordt gevraagd voor de jaarlijkse periode 1 december tot en met 30 juni, eindigend 30 juni 2023.

¹ ECLI:NL:RBDHA:2021:199

² Literatuuronderzoek Weidevogels, Predatie en Vossenbeheer, zie bijlage

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen behalve voor zover betrekking hebbend op het Natura 2000-gebied Zouweboezem;
- II. dat bij de ontheffing zoals genoemd onder besluitonderdeel I gebruik gemaakt mag worden van:
  - geweer;
  - honden, niet zijnde lange honden;
- III. dat ter uitvoering van de ontheffing zoals bedoeld onder beslispunt I. ontheffing te verlenen van de verboden zoals genoemd in de krachtens artikel 3.26, eerste en tweede lid. Wet natuurbescherming gestelde regels voor wat betreft:
  - het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang (artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming)
  - het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wet natuurbescherming (artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming)
  - het voorzien zijn van het geweer van een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten (artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming);
- IV. de voorschriften 1 tot en met 5 te verbinden aan deze ontheffing;
- V. de aanvraag van 18 januari 2018, alsmede de aanvullingen van 26 april 2018, 8 mei 2018 en 12 juni 2018, 6 oktober 2021 en 29 november 2021 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- VI. dat deze ontheffing jaarlijks geldig is gedurende de periode van 1 december tot en met 30 juni;
- VII. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 30 juni 2023.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Bijlage:

1. Literatuuronderzoek Weidevogels, Predatie en Vossenbeheer, 017-20, 4 oktober 2021 (ODH109771)

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

- 1 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland verleent voor uitvoering van de ontheffing schriftelijk of digitaal toestemming.
- 2 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland zal de uitvoerder alleen toestemming geven voor gebruik van de ontheffing voor wat betreft het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi op basis van schriftelijke toestemming van de kooiker van de eendenkooi ter plaatse. In deze toestemming kan de kooiker beperkingen stellen aan de schadebestrijding.

Voorschriften voor de uitvoerder

- 3 De uitvoerder van de ontheffing dient te voldoen aan de gestelde uitvoeringsregels zoals vermeld op het toestemmingsformulier van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.
- 4 De uitvoerder van de ontheffing dient (een kopie van) de ontheffing en (een kopie van) het toestemmingsformulier, waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, schriftelijk dan wel digitaal te kunnen tonen.
- 5 Uiterlijk één dag voorafgaand aan een actie dient voor 20:00 uur door de uitvoerder melding van de actie te worden gemaakt bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en Handhaving, team Groene Wetten. E-mailadres voor meldingen is meldingWnb@ozhz.nl, telefoonnummer is 078-7708081 (inspreken op antwoordapparaat). Hierbij moet de uitvoeringscode worden vermeld, evenals de locatie en de datum, de diersoort en de naam van de uitvoerder.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 18 januari 2018 hebben wij van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (hierna ook: FBE ZH) een aanvraag als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen om ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, alsmede artikel 3.26, derde lid, van de Wnb. De aanvraag om ontheffing heeft betrekking op de aanvullende middelen en maatregelen benodigd voor de bestrijding van vossen in Zuid-Holland zoals beschreven in het 'Faunabeheerplan vos Zuid-Holland 2017 - 2023' (hierna ook: FBP).

Bij besluit van 27 december 2018 hebben wij de aangevraagde ontheffing verleend. Op 11 januari 2021 is het besluit van 27 december 2018 door de rechtbank Den Haag³ vernietigd, waarbij de rechtbank Den Haag ons heeft opgedragen een nieuw besluit te nemen. Met deze beschikking nemen wij een nieuw besluit op de aanvraag waarbij rekening is gehouden met de uitspraak van de rechtbank.

Op 6 oktober 2021 en 29 november 2021 heeft de FBE ZH aanvullende informatie verstrekt. Dit leidt tot een aantal wijzigingen in de overwegingen van het besluit ten opzichte van het besluit van 27 december 2018.

Aanvraag

Bij besluit van 5 juli 2017 (PZH-2017-606710455) is het FBP voor de periode 16 juli 2017 tot en met 15 juli 2023 goedgekeurd. De bestrijding van vossen in Zuid-Holland wordt uitgevoerd volgens dit FBP. De vossenbestrijding vindt reeds plaats op grond van de landelijke vrijstellingsregeling van artikel 3.15, tweede lid, van de Wnb, juncto artikel 3.1, tweede lid, van de Regeling natuurbescherming, maar in het FBP staat dat bij de uitvoering van de vrijstelling enkele aanvullende middelen en maatregelen nodig zijn. De huidige manier van bestrijden op grond van de landelijke vrijstelling levert onvoldoende resultaat op.

Met deze aanvraag wordt verzocht om ontheffing te verlenen om deze aanvullende middelen en maatregelen mogelijk te maken in het belang van de bescherming van wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats, meer in het bijzonder de bescherming van weidevogels en overige bodembroeders, ook in Natura 2000-gebieden. De aanvraag betreft de gebieden aangegeven in de bij dit besluit gevoegde kaart en de Natura 2000-gebieden Biesbosch, Boezems Kinderdijk, Duinen Goeree & Kwade Hoek, Grevelingen, Haringvliet, Hollands Diep, Krammer-Volkerak, Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, Voornes Duin en Zouweboezem. Ten behoeve van de bestrijding wordt verzocht om gebruik te kunnen maken van het geweer in combinatie met een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten. Ook wordt verzocht te kunnen bestrijden na zonsondergang en voor zonsopgang en binnen de afpalingskring van eendenkooien.

Ontheffing wordt gevraagd van de verboden zoals genoemd in:

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb voor wat betreft het doden van de vos (*Vulpes vulpes*);
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wnb voor wat betreft het gebruik van het geweer:
  - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb), voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
  - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Bnb, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wnb;

---

³ ECLI:NL:RBDHA:2021:199
00610377-00035687

- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c, van de Wnb voor wat betreft het voorzien van het geweer van een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten als bedoeld in artikel 3.13, vierde lid, van het Bnb.

Ontheffing wordt gevraagd voor de jaarlijkse periode 1 december tot en met 30 juni, eindigend 30 juni 2023.

Bij de aanvraag van 18 januari 2018 behoren de volgende stukken:

- Kaart met beheergebieden in Zuid-Holland;
- Aanvraag ontheffing voor bestrijding van vossen, 18 januari 2018, Faunabeheereenheid Zuid-Holland.

Op 26 april 2018, 8 mei 2018, 12 juni 2018, 6 oktober 2021 en 29 november 2021 zijn er aanvullingen aangeleverd.

In het kader van het nieuwe besluit hebben wij tevens gebruikgemaakt van:

- Literatuuronderzoek Weidevogels, Predatie en Vossenbeheer, 017-20, 4 oktober 2021.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Bevoegd gezag

De handeling wordt en/of handelingen worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag voor de vos is getoetst aan de artikelen 3.8, 3.10, 3.15, 3.17 en 3.26 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (hierna: de beleidsregel) en artikel 3.16 van het Bnb.

De vos is een van nature in Nederland in het wild levend dier, genoemd in de bijlage, onderdeel A, behorende bij artikel 3.10 van de Wnb.

Op grond van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb is het verboden de vos opzettelijk te doden of te vangen.

In artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb is bepaald dat wij ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie vossen ontheffing kunnen verlenen als bedoeld artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, van de Wnb.

Een ontheffing wordt slechts verleend indien:

- deze beperking nodig is omdat één van de belangen bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, aanhef en onder c in samenhang gelezen met onderdeel b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen andere bevredigende oplossing bestaat; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Landelijke vrijstelling

Op grond van artikel 3.15, tweede lid, van de Wnb, in samenhang met artikel 3.1, tweede lid, van de Regeling natuurbescherming heeft de minister vrijstelling verleend voor het vangen en doden van de vos in het kader van de volgende belangen:

- schade aan de wilde flora en fauna, of natuurlijke habitats;

- ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderij, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.

Middelen

Op grond van artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a en c, van de Wnb kunnen regels worden gesteld over het (gebruik van) het geweer en het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. In artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming (hierna: Bnb) is bepaald dat het geweer niet is voorzien van een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten. Daarnaast is het krachtens artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a en c, van het Bnb verboden om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, onderdeel d, van de Wnb. In artikel 3.26, derde lid, van de Wnb is bepaald dat wij ontheffing kunnen verlenen van de hiervoor genoemde verboden verbonden aan het gebruik van het geweer.

Beoordeling

In artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb staan de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voordat een ontheffing kan worden verleend. Hieronder zullen wij de afwegingen bespreken.

Geen andere bevredigende oplossing

In hoofdstuk 6 van het FBP worden de middelen en maatregelen ter voorkoming van schade behandeld. In dat hoofdstuk wordt onder meer toegelicht waarom het plaatsen van rasters of het verhogen van de grondwaterstand in alle weidevogelgebieden niet haalbaar is. Plaatselijk kunnen en worden deze maatregelen wel toegepast, maar om verschillende redenen is het niet mogelijk deze maatregelen grootschalig in de provincie in te zetten. Met het plaatsen van de vos op de landelijke vrijstellingslijst heeft de minister ook reeds beoordeeld dat het doden van vossen ter bescherming van de weidevogels en andere fauna nodig is en dat preventieve middelen onvoldoende werken. Zie de Nota van Toelichting bij het Besluit natuurbescherming op pag. 69. Verder heeft de rechtbank Den Haag in haar uitspraak⁴ reeds geoordeeld dat wij ons in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat er geen andere bevredigende oplossing is.

Gelet op het vorenstaande zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van 'het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats'. Dit belang is in de oorspronkelijke aanvraag onderbouwd met het FBP (paragraaf 5.1) en de daarin benoemde rapporten.

De rechtbank Den Haag heeft het besluit van 27 december 2018 vernietigd, omdat wij onvoldoende inzichtelijk hebben gemaakt waarom de ontheffing noodzakelijk is in aanvulling op de al geldende vrijstelling. De rechtbank Den Haag is van oordeel dat wij in het besluit voldoende hebben onderbouwd dat er meer vossen worden gedood indien het beheer – in aanvulling op de landelijke vrijstelling – ook gedurende de nacht en met de daarbij behorende middelen aan het geweer kan plaatsvinden. Dit blijkt ook uit de afschotgegevens van voorgaande ontheffingen⁵. Ook staat vast dat de vos een van de predatoren is van de weidevogel(legsels) en andere bodembroeders. De vraag die de rechtbank Den Haag nog onvoldoende beantwoordt is of het doden van een groter aantal vossen ook leidt tot een afname van het predatiepercentage.

---

⁴ ECLI:NL:RBDHA:2021:199

⁵ Zie tabel 1 bij de bij dit besluit gevoegde gegevens
00610377-00035687

Naar aanleiding van de uitspraak hebben wij de Faunabeheereenheid Zuid-Holland in de gelegenheid gesteld aanvullende informatie te verstrekken. Op 6 oktober 2021 heeft de Faunabeheereenheid Zuid-Holland aanvullende informatie verstrekt. De FBE ZH verwijst daarbij naar het in onze opdracht opgestelde Literatuuronderzoek: Weidevogels, Predatie en Vossenbeheer (hierna: literatuuronderzoek).

In het FBP staat dat vanwege de grote hoeveelheid grasland de provincie Zuid-Holland van groot belang is voor de weidevogels en nog steeds één van de provincies is met de hoogste weidevogeldichtheden. In het FBP wordt verwezen naar het Natuurbeheerplan uit 2017⁶ van de provincie Zuid-Holland, waarin staat dat negen doelsoorten (weidevogels) zijn aangewezen voor de open graslanden, namelijk: grutto, tureluur, watersnip, scholekster, slobbeend, zomertaling, Kievit, veldleeuwerik en kemphaan. Voor elk van deze in het FBP genoemde soorten houdt het Meetnet weidevogels Zuid-Holland de aantallen bij. In het FBP staat dat voor elk van deze soorten sprake is van een negatieve trend sinds 1990. Wij hebben geconstateerd dat dit ook blijkt uit de recente cijfers van het Meetnet⁷. In het FBP staat verder dat van de bijgehouden soorten de tureluur de enige weidevogel is die momenteel op ongeveer hetzelfde lage niveau staat als in 1990. De hiervoor genoemde weidevogelsoorten broeden verspreid door heel Zuid-Holland (met uitzondering van de kemphaan), zowel in de open-graslandgebieden als in de open-akkerlandschappen. Al deze vogelsoorten zijn potentiële prooidieren van de vos.

In het FBP wordt tevens benoemd dat negen van de Natura 2000-gebieden in Zuid-Holland zijn aangewezen voor verschillende bodembroedende vogels, waaronder de roerdomp, purperreiger en kluut. Deze gebieden hebben een doelstelling om de populaties van deze soorten te behouden of uit te breiden. Deze soorten bouwen hun nesten op de grond, binnen bereik van de vos. Het is dus van belang om ook in deze gebieden de vossenpopulatie te kunnen reguleren.

Uit het in het FBP genoemde rapport 'Predatie bij weidevogels. Op zoek naar de mogelijke effecten van predatie op de weidevogelstand'⁸ volgt dat predatie door de vos een belangrijk aandeel heeft in de totale predatie.

Literatuuronderzoek

In paragraaf 2.1 staat dat in de jaren zeventig landbouwactiviteiten als maaien en beweiden de belangrijkste verliesoorzaken waren voor weidevogelnesten. Tevens staat benoemd dat in de huidige situatie predatie van eieren en kuikens waarschijnlijk de belangrijkste oorzaak is van de achteruitgang van weidevogels in Zuid-Holland.

Zoals beschreven in hoofdstuk 3 van het literatuuronderzoek, blijkt uit verschillende studies in binnen- en buitenland dat de vos verantwoordelijk is voor een groot deel, zo niet het grootste deel, van de nestverliezen alsmede de predatie van broedende oudervogels. In paragraaf 3.1 wordt geconcludeerd: *“De vos is één van de belangrijkste predatoren van weidevogels, en in veel gevallen is de vos zelfs de predator met de meeste impact op populaties weidevogels. De vos is verantwoordelijk voor een zeer groot deel van de nestverliezen, tot wel 60%. Voorheen beschouwde men de vos vooral als een predator van nesten en eieren, maar recent onderzoek wijst uit dat de vos ook sterk predeert op kuikens. Bovendien kunnen vossen ook volwassen weidevogels en andere bodembroeders prederen én veroorzaakt de vos verstoring van een gebied waardoor weidevogels zich er niet vestigen.”*

Ook uit lokale onderzoeken en praktijkvoorbeelden, zie hoofdstuk 4 van het literatuuronderzoek, blijkt dat de vos in staat is om het broedsucces aanzienlijk te verlagen. In paragraaf 4.1 wordt het volgende geconcludeerd: *“Uit de diverse praktijkvoorbeelden blijkt dat een zeer groot deel, soms meer dan de helft, van de weidevogelnesten wordt gepredeerd en dat de vos verantwoordelijk is voor een groot deel daarvan. Alleen al de aanwezigheid van een*

---

⁶ In het Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2021 worden dezelfde soorten als doelsoorten aangeduid.

⁷ Meetnet weidevogels Zuid-Holland in 2020, Van der Goes en Groot, 30-7-2021

⁸ “Predatie bij weidevogels. Op zoek naar de mogelijke effecten van predatie op de weidevogelstand”, W. Teunissen, H. Schekkerman en F. Willems. Beek-Ubbergen & Wageningen: Sovon & Alterra, 2005.

vos in een gebied kan ervoor zorgen dat een gebied door bodembroeders geheel verlaten wordt, zelfs als het habitat optimaal is. Dit effect van de intrede van de vos kan in een zeer kort tijdsbestek optreden.

De alarmerende getallen over de predatie door vossen leiden tot de conclusie dat het verminderen van de predatie door vossen in veel gebieden een voorwaarde is om de weidevogelpopulaties terug te brengen in een positieve trend. In de praktijk is gebleken dat intensief beheer van de vossenpopulatie kan leiden tot een verminderde predatiedruk en tot een herstel van de populaties weidevogels. In twee belangrijke weidevogelgebieden, de Krimpenerwaard en het Eemland, wordt door terreinbeherende organisaties onderschreven dat beheer van de vos belangrijk is als sluitstuk voor een succesvol weidevogelbeheer. Bij dit beheer is de inzet van restlicht- en warmtebeeldkijkers een zeer effectieve en verstoringsarme methode.”

In paragraaf 5.1 wordt het volgende geconcludeerd:

“Het doelgericht beheer van predatoren in het algemeen, en de vos in het bijzonder, is effectief in het kader van de bescherming van de weidevogels. Een flink aantal experimentele studies met name uit het Verenigd Koninkrijk toont aan dat er een significant verband is tussen predatorenreductie en de dagelijkse overlevingskans van legsels en kuikens. Waarbij enkele studies aantoonde dat door predatorbeheer de kans van steltlopers om vliegvlugge kuikens te produceren, driemaal hoger lag. Dergelijke experimentele studies gericht op het beheer van vossen en het nestsucces van weidevogels zijn in Zuid-Holland en Nederland niet voorhanden. Beheer van predatoren leidt voor bodembroeders zoals weidevogels en hoenderachtigen over het algemeen tot hogere nestsuccessen en daarmee zelfs tot een toename van de lokale populatie. In de hierboven vermelde studies varieerde deze populatietoename uiteraard, echter in de meeste gevallen bedroeg dit enkele tientallen procenten gedurende de studie of het experiment. Het is onwaarschijnlijk dat de weidevogelpopulaties herstellen zonder een effectief beheer van generalistische predatoren, zoals de vos. De essentie van predatorbeheer is dat jaarlijkse herhaling noodzakelijk is, net zoals dat geldt voor vele andere vormen van natuurbeheer.”

Uit het literatuuronderzoek blijkt naar onze mening voldoende dat het beheer van vossen leidt tot een afname van het predatiepercentage.

Gelet op het FBP en de daarin genoemde rapporten en gelet op het literatuuronderzoek zijn wij van mening dat het belang van de bescherming van de wilde fauna en de effectiviteit van intensief vossenbeheer voldoende onderbouwd is.

Staat van instandhouding

De vos staat op de landelijke vrijstellingslijst. Bij het plaatsen van de vos op deze landelijke vrijstellingslijst in 2006 heeft de minister reeds geoordeeld dat de vos in het gehele land in een gunstige staat van instandhouding verkeert.

In het FBP is verder onderbouwd dat de gunstige staat van instandhouding van de vos niet in het geding is (hoofdstuk 9 in combinatie met hoofdstuk 4). Wij geven hieronder een korte samenvatting.

Tot in de zestiger jaren van de vorige eeuw kwam de vos uitsluitend voor in de oostelijke helft en het midden van Nederland. Met ingang van de zeventiger jaren verspreidde de soort zich naar het westen. De vos heeft zich vervolgens, maar vooral de laatste jaren, door vrijwel de gehele provincie Zuid-Holland verspreid.

Het aantal vossen dat in Zuid-Holland leeft is niet bekend, maar sinds halverwege de jaren 90 vertoont de stand binnen Zuid-Holland een stabiele trend.⁹

Verder heeft de rechtbank De Haag in haar uitspraak van 11 januari 2021 geoordeeld dat wij ons terecht op het standpunt hebben gesteld dat door de ontheffing geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de vos.

---

⁹ Telganger november 2021, Zoogdierverseniging
00610377-00035687

Gelet op het bovenstaande zijn wij van mening dat door het gebruik van onderhavige ontheffing geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Middelen en maatregelen

In paragraaf 8.1 van het FBP is omschreven waarom het gebruik van het geweer gedurende de nacht en enkele hulpmiddelen om in de nacht te kunnen zien, benodigd zijn. Hieronder volgt een samenvatting.

Optreden tussen zonsondergang en zonsopkomst

Door de dekkingen, de verblijfplaats van de vos gedurende de dag, met honden en mensen te verontrusten (uit te drijven), kan de vos overdag effectief worden bejaagd. Doordat de vos gaat lopen kan hij naar meer open veld worden verjaagd en daar worden geschoten. Juist deze kleine landschapselementen, zoals houtwallen, vormen echter goede dekkingen voor allerlei andere soorten dieren. Het uitdrijven van deze landschapselementen is om die reden niet altijd wenselijk. Bovendien is dit een methode die zeer veel personele inzet vergt terwijl de kans op succes relatief gering is. Afschot in de nacht met kunstlicht heeft belangrijke voordelen boven de hiervoor beschreven bestrijdingsmethode. De bestrijders verplaatsen zich met behulp van een auto door de polder, waarbij zij regelmatig stoppen om met een lichtbundel over terreinen met laag gras te schijnen. Een vos die 'gevangen wordt' in de lichtbundel, wordt gedood met het geweer. De verontrusting die uitgaat van het schijnen met kunstlicht, het verplaatsen naar een andere locatie en een enkel schot op een stilstaande of langzaam lopende vos staat in geen verhouding tot de onrust die wordt veroorzaakt door het hiervoor beschreven uitdrijven van de vos en het schieten op vluchtende vossen. Afschot in de nacht met kunstlicht is daarnaast bijzonder effectief. Met het kunstlicht wordt de vos gefixeerd, wat het afschot vergemakkelijkt. Ook kan, in plaats van het gebruik van een zichtbare lichtbundel, gebruik gemaakt worden van restlichtversterkers en warmtebeeldkijkers, twee verschillende technieken om te kunnen zien in het donker. Hierdoor vindt er ook geen verstoring plaats als gevolg van het verlichten van gebieden. Welke middelen het beste kunnen worden ingezet, is afhankelijk van de situatie. Uit de praktijk, zie tabel 1, blijkt ook dat de mogelijkheid van afschot gedurende de nacht leidt tot een hoger aantal gedode vossen.

Verder wordt in paragraaf 6.4 van het literatuuronderzoek het volgende geconcludeerd: *“De inzet van kunstlicht, nachtzicht- en warmtebeeldapparatuur in combinatie met afschot in de schemerperiode en na zonsondergang is een effectieve, storingsarme methode om vossen te bestrijden. Daarbij komt dat in tegenstelling tot de meeste vormen van vossenbeheer, het beheer plaatsvindt in die gebieden waar en in die tijdsperiode waarin vossen op jacht gaan, in dit geval na zonsondergang in weidevogelgebieden. De methode wordt in de loop van het voorjaar minder effectief wanneer de vegetatie hoger wordt. Verschillende terreinbeherende organisaties in Nederland gebruiken deze methode bij het beheer van de vos in hun weidevogelgebieden. Deze methode is weliswaar ook arbeidsintensief, maar wel zeer doeltreffend in die zin dat een relatief groot aantal vossen kan worden gedood in verhouding tot de andere methodes.”*

Op grond van het voorgaande menen wij dat de noodzaak voor het gebruik van het geweer gedurende de nacht, voorzien van een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten bij de bestrijding van vossen ter bescherming van de fauna voldoende is onderbouwd.

Geweer in de afpalingskring van een eendenkooi

Ook wordt ontheffing gevraagd voor het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi. Het afpalingsrecht is een oud zakelijk recht dat anderen dan de kooiker, belet om verstoringen te veroorzaken binnen de afpalingskring van een eendenkooi. In artikel 3.30, vijfde lid, van de Wnb is dit geregeld, hierin staat dat het verboden is voor ieder ander dan de kooiker van een eendenkooi, of degene die handelt met toestemming van die

kooiker, om binnen de afpalingskring van die kooi handelingen te verrichten waardoor eenden binnen de afpalingskring kunnen worden verontrust. Het verbod om het geweer te gebruiken binnen de afpalingskring vloeit hieruit voort en is geregeld in artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wnb juncto artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Bnb: het verbod een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de Wnb binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, onderdeel d, van de Wnb, in samenhang met artikel 3.5 van het Bnb.

Er zijn meerdere eendenkooien op verschillende locaties in de provincie aanwezig, waarvan elf met een afpalingskring. Op 9 februari 2018 hebben wij ontheffing verleend voor de bestrijding van verschillende diersoorten binnen de afpalingskringen van de eendenkooien. Het beheer en/of de schadebestrijding van deze soorten was reeds mogelijk op basis van een landelijke vrijstelling, provinciale vrijstelling, opdracht of ontheffing. Wij hebben echter de voorkeur om per te verlenen ontheffing de afweging te maken of de bestrijding van het desbetreffend dier binnen de afpalingskringen van de verschillende eendenkooien doorgang dient te vinden. Om deze reden omvat onderhavige aanvraag ook het verzoek om ontheffing voor het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi.

Vossen komen in de gehele provincie Zuid-Holland voor en kunnen dus ook opduiken in afpalingskringen van eendenkooien. Eendenkooien liggen ook binnen de beheergebieden, zoals weergegeven op de kaart behorende bij dit besluit. Hierdoor kan het ook binnen deze afpalingskringen nodig zijn om met het geweer op te treden.

De kooikers van de elf Zuid-Hollandse eendenkooien hebben ingestemd met de eerder genoemde ontheffingsaanvraag (die de bestrijding van meerdere vogel- en diersoorten mogelijk maakt). De kooiker behoudt echter het recht om de vossenbestrijding binnen de afpalingskring van zijn eendenkooi tegen te houden of te beperken. Voordat de Faunabeheereenheid Zuid-Holland deze ontheffing mag doorschrijven voor gebruik binnen de afpalingskring van een eendenkooi, dient de desbetreffende kooiker schriftelijk toestemming te hebben gegeven voor het gebruik van deze ontheffing. Dit is vastgelegd in voorschrift 1. De kooiker kan voorwaarden stellen aan de schadebestrijding. Hierbij valt te denken aan beperkingen aan schadebestrijding in bepaalde tijden van het jaar, of het uitsluiten van bepaalde gebieden.

Conclusie middelen

Op grond van bovenstaande argumenten, zijn wij van mening dat wij alle aangevraagde ontheffingen voor afwijkingen van het gebruik van het geweer, onder de genoemde voorwaarden, kunnen verlenen.

Beheerperiode

De FBE ZH vraagt deze ontheffing aan voor de beheerperiode van 1 december tot en met 30 juni en verwijst ter onderbouwing hiervan naar het FBP en het literatuuronderzoek. Op grond van de landelijke vrijstelling is het mogelijk om het gehele jaar de vossenstand te beheren. Er zijn gedurende het jaar meer en minder effectieve perioden voor het beheer met het oog op het bewerkstelligen van een zo'n laag mogelijke vossenstand tijdens de broedperiode. In paragraaf 7.3 en 7.4 van het literatuuronderzoek worden conclusies getrokken over de effectiviteit van de verschillende perioden van beheer. Onder de voor het literatuuronderzoek geraadpleegde deskundigen bestaat redelijke consensus dat de periode van grofweg januari/februari tot en met mei/begin juli het meest effectief is. Ook is een deel van de deskundigen van mening dat jaarrond beheer nodig is of in ieder geval een langere beheerperiode wanneer niet alle terreineigenaren meedoen aan het vossenbeheer. Door het beheer eerder in de winter te starten dan in de meest effectieve periode kan de instroom van vossen van elders naar gebieden met kwetsbare weidevogels zoveel mogelijk worden beperkt. Daarnaast kunnen er bij een langere beheerperiode meer vossen gedood worden om daarmee een minimale stand te bereiken. Dit is ook belangrijk vanwege de beperkt beschikbare menskracht voor beheer in de avond- en nachtelijke uren en het feit dat er voor de effectiviteit van de bestrijding ruime perioden tussen de acties moeten zitten. Verder zorgt het eerder starten met het beheer ervoor dat er in het voorjaar minder geschoten hoeft te worden waardoor er zoveel mogelijk voorkomen kan worden dat oudervossen die noodzakelijk zijn voor de opgroei van de jongen geschoten worden. Bovendien is er een afname in zichtbaarheid van de vos in het voorjaar door vegetatiegroei. In gebieden met grote territoria en een lage dichtheid aan vossen, zoals veel van de polderlandschappen in laag Nederland, wordt verwacht dat de instroom vanuit

naastgelegen gebieden door zwervende vossen niet zo groot zal zijn, waardoor het eerder beginnen met beheer effectief zal zijn.

Gelet op het bovenstaande achten wij voldoende onderbouwd dat een beheerperiode van 1 december tot en met 30 juni nodig is.

Uitvoeringsgebied

De aanvraag heeft betrekking op de gebieden aangegeven in de bij dit besluit gevoegde kaart en de Natura 2000-gebieden Biesbosch, Boezems Kinderdijk, Duinen Goeree & Kwade Hoek, Grevelingen, Haringvliet, Hollands Diep, Krammer-Volkerak, Nieuwkoopse Plassen & De Haeck, Voornes Duin en Zouweboezem.

In paragraaf 8.1 van het FBP staat het volgende. De bestrijding in de nacht zal worden uitgevoerd in en rond de aangewezen leefgebieden voor weidevogels. Deze aangewezen leefgebieden en de bijbehorende beheergebieden zijn aangegeven in de bij deze ontheffing behorende kaart. Op de kaart zijn de groene vlakken van het 'Agrarisch open landschap' over de oranje beheergebieden gelegd. Dit betekent dat de vos zowel in de oranje als groene vlakken bestreden zal mogen worden. Aangezien de vos bebouwingslinten, cunetten, rivieren en brede, lastig over te steken wateren tot grens van het leefgebied kiest, is de bestrijdingsgrens rond de weidevogelgebieden op deze topografische elementen aangepast (tot maximaal vijf kilometer van het leefgebied). Niet alleen het wegnemen van territoriaal levende vossen draagt bij aan de bescherming, maar ook het wegnemen van zwervende vossen¹⁰. Deze dieren gebruiken een groter leefgebied en kunnen dus in het weidevogelgebied opduiken. Door het beheer wordt ook de totale reproductiecapaciteit van de vos verminderd. Het gebruik van deze ontheffing is beperkt tot de bij deze ontheffing gevoegde kaart en de negen aangegeven Natura 2000-gebieden.

Vanaf 1 januari 2019 bevindt het Natura 2000-gebied Zouweboezem zich in de provincie Utrecht. Om deze reden verlenen wij geen ontheffing voor dit Natura 2000-gebied.

Voor het overige gaan wij akkoord met het voorgestelde uitvoeringsgebied.

Uitvoering

De uitvoerder van de ontheffing dient (een kopie van) de ontheffing en (een kopie van) het uitvoeringsformulier waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, te kunnen tonen. Het tonen kan door het bij zich dragen van de documenten, dan wel door het tonen van de documenten op bijvoorbeeld een telefoon of ander mobiel apparaat.

Rapportage

De verplichting voor een jaarlijkse rapportage over de uitvoering van deze ontheffing is reeds vastgelegd in artikel 5.10, tweede lid, van de Omgevingsverordening Zuid-Holland en artikel 3.12 lid 8 van de Wet natuurbescherming.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de bestrijding van vossen binnen of nabij Natura 2000-gebieden. Hiervoor zijn wij bevoegd gezag.

Aanvrager geeft aan dat in Natura 2000-gebieden op basis van deze ontheffing enkel zal worden opgetreden, indien dit is toegestaan in het Natura 2000-beheerplan of op grond van een vergunning (op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 of een vergelijkbare vergunning op basis van de Wnb) of op grond van een bestuurlijk oordeel. Evenmin zal in de door Gedeputeerde Staten aangewezen rustgebieden voor trekganzen op basis van deze ontheffing worden opgetreden in de periode 1 december tot 31 maart.

¹⁰ Zie ook paragraaf 7.3.1 literatuuronderzoek Weidevogels, Predatie en Vossenbeheer (bijlage bij dit besluit)
00610377-00035687

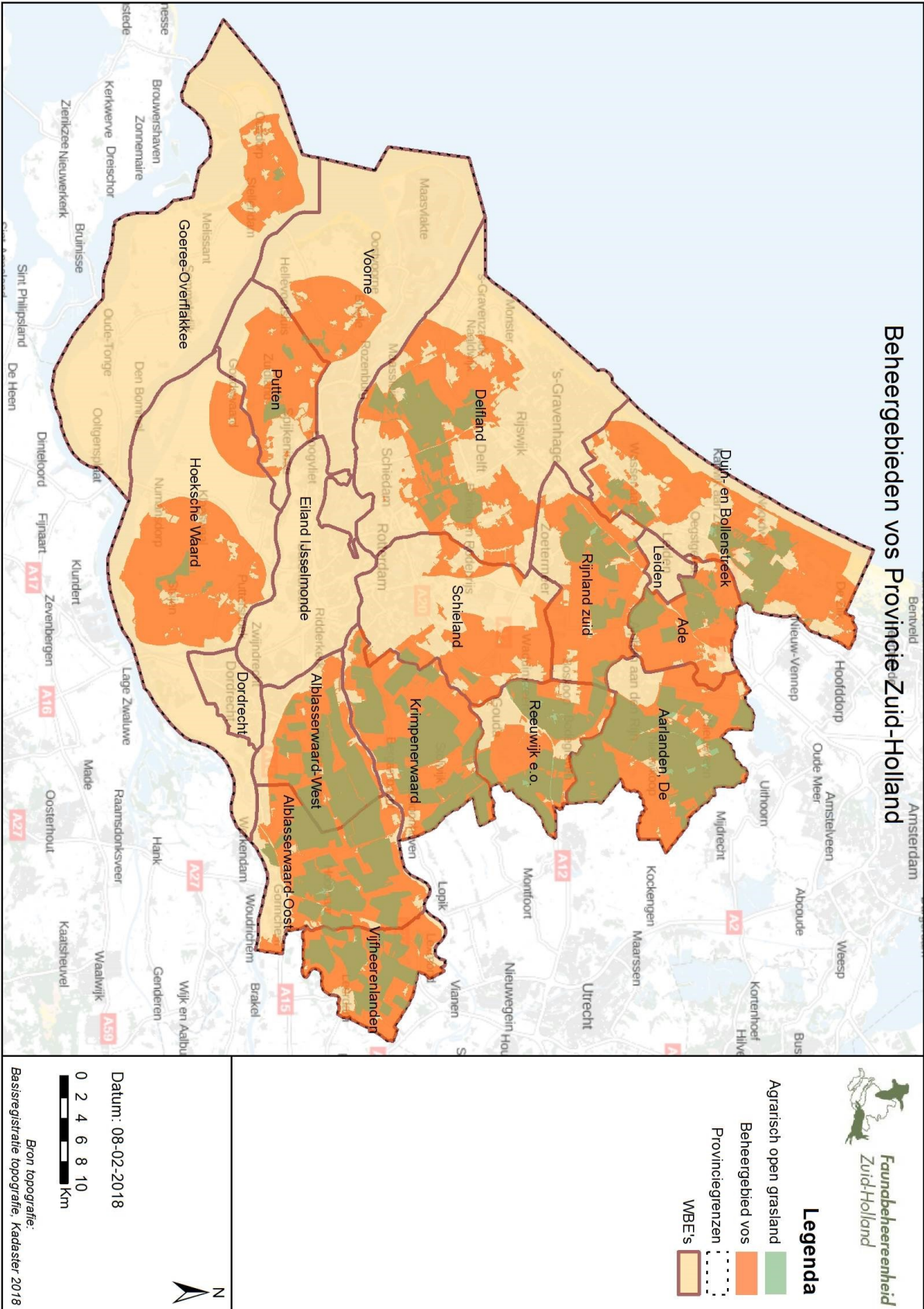

Conclusie

Gelet op het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb op grond van artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, alsmede artikel 3.26, derde lid, van de Wnb, worden verleend. Daarvan is het Natura 2000-gebied Zouweboezem uitgezonderd.

Kaart behorende bij het besluit

Gegevens behorende bij het besluit

Tabel 1: geschoten vossen op grond van ontheffingen (vanaf 2019 ontheffing van 27 december 2018 (vernietigd op 11 januari 2021)) en de landelijke vrijstelling.

	Met middelen aan het geweer in de nacht (op grond van ontheffingen)	Zonder middelen aan het geweer en overdag (landelijke vrijstelling)	totaal
2017	23	297	320
2018	0	358	358
2019	217	293	510
2020	334	214	548